

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Ціна 20 гр. | Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б Хороброго, 18

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. долари або їх вартість в вишій валюті. | Рукописів не звертається.—Оголошення після умови Непідписаних дописів не приймається.

Чи справді всі партії кепські?!

Найчастіше повторюваним і найбільш поширеним аргументом у всіх тих, що ухиляються від усякої партійної роботи і благоденствують у своїй „безпартійності“ (читай: громадському неробстві) є погляд, що—мовляв: нема такої української політичної партії, до якої варта було би вступити; всі наші партії кепські!

Політична партія, це не шкіра на чоботи, ані каша у мисці, щоби можна казати про неї, чи вона „добра“ чи „кепська“. Політична партія, це організація, що повстає як вислід певних суспільних течій, нуртуючих у народі поглядів на ріжні справи народного життя. З ходом подій та з поступом часу й сама партія переходить ріжні зміни. Чи вона добра чи погана — на це дає відповідь історія народу: яку роллю в народній історії одіграла дана партія, що вона вліяла. Тому ніколи не можна судити політичної партії по одній лише писаній її програмі, по вічевих захвалюючих промовах її агітаторів, ані по фізіономії того чи иншого партійного провідника. Програму можна змінити, та зрештою й найкраща програма, яку написати не шукать, істи ще не дає; а люде смертні й тому нинішній партійний провідник завтра може уступити своє місце наступникові. Єдина праця залишає трівки наслідки і по тих наслідках судиться партію.

Отже треба предусім знати, що не всі українські партії повстали з буйного вітру у полі, для примхи й забаганки кількох мудрагелів, тільки є поміж ними такі, які мають уже свою довгу-довгеньку історію, яка є нерозривною частиною історії цілого українського народу.

Найпершою українською політичною партією є УНДО — Українське Національно-Демократичне Об'єднання. Формально, в нинішньому виді і під нинішньою назвою, існує ця партія недовго, бо ледве три роки (від липня 1925). Але фактично, то вона своєю історією сягає до 1880 року, коли то відбулося у Львові перше політичне віче так званих „українських народолюбів“. Народолюбська політична партія не була ще формально організованою, але вона вже мала такі основи під собою і такі впливи, що в 1886 р. вислала вже своїх представників до галицького союму у Львові. Формально ця партія була заснована аж у грудні 1899 року під назвою „Української національно-демократичної партії“, а її оснудателями були між иншими Михайло Грушевський (найславетніший український історик, пізніший голова Центральної Ради) та поруч Тараса Шевченка найславетніший письменник Іван Франко! Від квітня 1919 року ця партія прийняла назву партії „Грушової“ а в липні 1925 року об'єдналася з молодого партією „Національної Роботи“ (яка існувала від 1923 року), в „Українське Національно-Демократичне Об'єднання“ (УНДО). Ця партія поклала для народу величезні заслуги. Ціле національне відродження Галичини, її політична організованість, повстання шкіл і „Про-

світ“, найповажніші економічні інституції — все це львина заслуга тієї партії, яка вела провід у національній боротьбі українського народу під Австрією і створила з Галичини прибіжище для української політичної думки й культури з усіх інших українських земель, що стогнали під московським чоботом. Так само, як колись, так само нині УНДО має найбільше парламентарних послів, найчисленнішу пресу, найповажніші культурні й економічні інституції за собою і так само веде провід у політичній боротьбі цілої великої української нації!

Другою по значінню й повазі є соціалістично-радикальна партія, яка під цією назвою існує формально від лютого 1926 року, але по правді — ще від жовтня 1890 року. Головним її засновником був великий громадський діяч Михайло Драгоманів. Це перша українська партія, яка піднесла у нас соціалістичні гасла. Має вона великі заслуги, головне в початках свого існування, коли закликувала до ширення кличів поступу і наслідкування методів праці західних народів. В практичній роботі в краю ця партія ішла все рама об рама з національно-демократичною партією (нинішнім УНДО) та головне підчас війни й революції ділила з нею відповідальність за народню долю. Останні вибори були першим випадком, коли радикали назовні зломали спільний національний фронт. Про це і взагалі про цю партію буде ще в нас мова.

З інших українських партій багато добра зробила у свій час організацію українського робітництва українська соціально-демократична партія, але на жаль від 1923 року цю партію захопили в свої руки комуністи і вона фактично перестала існувати. „Український Селянський Союз“, що повстав в серпні 1924 року, почав робити дуже гарну роботу організації національно свідомих селянських холмсько-волинських мас. Але на жаль 2 роки пізше об'єднався з галицькими москвофілами (т. зв. в Галичині „кацапами“) в партію „Сель-Роб“ і сам себе перечеркнув. „Сель-Роб“ же, під впливом москвофілів, затрив своє національне обличчя і став партією інтернаціональною.

У слідуєчому числі приглянемося ще ближче всім отим нашим політичним партіям, і тоді зможемо легше відповісти на питання, котра з них „кепська“ а котра „добра“. В усякому разі є поміж ким вибирати і неправдою є, що нема партії, до якої можна би приступити! Є партія суго національна всеклясова й всестанова (УНДО), є партія соціалістична, що воює класовим принципом (радикали), є партія інтернаціональна (сель-роби), — в кожній партії можна боротися за зміну партійної тактики, ба навіть за ревізію партійної програми — треба лише вступити до партії і перестати ходити „диким“, перестати швендяться одинцем і поза організованого партійною громадою байдики бити!

(ik).

Кінець наглого суду у Львові.

Два засуди смерти. Помилування.

Наглий суд у Львові над членами Української Військової Організації за напад на пошту скінчився. Двох оскаржених, Володимира Ординця й Івана Плахтину, засуджено на кару смерти через повішення, одного на 7, одного на 5 літ тюрми, а двох передано звичайному судові. Засуд зробив на публіку пригноблююче вражіння. Засуджені прийняли засуд спокійно. Оборона зложила просьбу про помилування.

До тої просьби приєднався й прокуратор. Президент помилував засуджених на смерть. Кількох молодих хлопців опинилося на довгі літа в тюрмі.

„Новий Час“ подає між иншим таку вістку: до тюрми допущено маму одного з засуджених на смерть, щоби попрощалася з сином. Відна мати, прашаючись, сказала синові: „Памятай, синку, що як будуть тягнути тебе на шибеницю — кричи: „Хай живе Україна!“

Українську Госп. Академію в Подєбрадах ліквідують

Деякі газети подали вістку, що чеський уряд постановив зліквідувати Укр. Госп. Академію в Подєбрадах. На слідуєчий рік не будуть вже приймати нових слухачів і так на протязі трьох літ її зліквідують. Чи це правда? І чия це робота?

дуть вже приймати нових слухачів і так на протязі трьох літ її зліквідують. Чи це правда? І чия це робота?

Інтернаціонал працює, а Польща протестує

На VI конгресі комінтерна говорив Бухарін про комуністичну партію в Польщі. Він заповів, що виконавчий комітет комінтерна дістане спеціальні уповноваження для направи відносин в ком. партії Польщі, щоб вона стала одною з головних сил, якими розпоряджатиме комінтерн. На випадок війни ком. партія в Польщі мала би виступити проти свого уряду.

На підставі Рижського договору, яким СРСР і Польща зобов'язалися не вмшуватися у свої внутрішні справи, польський представник запротестував проти тієї мови Бухаріна. На свій протест дістане мабуть звичайну відповідь: це мовляв, не ми, більшовицький уряд, — це комінтерн мішається у ваші справи, його чіпайтеся.

Польщу й Литву миритимуть великі держави.

Польсько литовські справи починають надодати Заходові. Там думають, що ці справи в цілості знов розглядатиме осінню Ліга Націй, а деяка преса виразно заявляє, що польсько-литовський конфлікт не розвяжеться без вмшання великих держав. Прийдеться їм це не легко, бо по звичці Захід признає право за більшим і сильнішим, але тут матиме знов до діла з безпримірною впертістю Литви. Горіх буде твердий.

Польсько литовські справи починають надодати Заходові. Там думають, що ці справи в цілості знов розглядатиме осінню Ліга Націй, а деяка преса виразно заявляє, що польсько-литовський конфлікт не розвяжеться без вмшання великих держав. Прийдеться їм це не легко, бо по звичці Захід признає право за більшим і сильнішим, але тут матиме знов до діла з безпримірною впертістю Литви. Горіх буде твердий.

Комуністи і боротьба з ними.

Опіраючись на комуністичну Москву, а правильніше на московські рублі, комуністи дають себе чути по всіх країнах світу. Іх завдання просте — руйнувати. І тому всюди стрічають вони однакове відношення до себе — безоглядну боротьбу.

Опіраючись на комуністичну Москву, а правильніше на московські рублі, комуністи дають себе чути по всіх країнах світу. Іх завдання просте — руйнувати. І тому всюди стрічають вони однакове відношення до себе — безоглядну боротьбу.

Останні виступи комуністів виявились в Латвії і в Канаді.

В Латвії захопили комуністи в свої руки деякі професіональні союзи і через них вели протидержавну роботу. Тісні звязки з Москвою і більшші суми рублів видали

В Канаді від якогось часу радіостанція герешкаджала праця якоїсь сильної невідомої радіостанції. Справою занялися детективи і ті відкрили тайну комуністичну радіостанцію, яка отримувала інструкції з Москви і розсилає їх по цілій Америці. Стація була зорудувана з частей, покрадених в радіо-вм підприємстві Марконі. У арештованого ком. агента найдено в квартирі пуд динамту

Атмосфера замахів.

В СРСР все частіше повторюються ріжні замах на державні установи і їх достойників. Нарешті громадська опінія починає добачати в кожному нещастю більшовицьких правителів якийсь замах.

Під кінець мин. місяця вищі представники влади приймали в Москві нові аеропляни. Один аеро-

план розломався в повітрі і впав зовсім близько представників влади. З того зложила громадська опінія замах на Уншлихта, що був тут-же.

Говорять про замах на Криленка. До його мєткання вніс якийсь чол вік адську машину. Замах не вдавсь, а виновни а арештовано.

Велика Україна

Неврожай на Україні. З півдня України доносять про неврожай. З Таврійщини й Херсонщини направляються люде, т. зв. мішочники, на Полтавщину й Київщину за хлібом. Мішочники просто крадуть хліб на полях. Міліція не може справитися з голодними.

„Робота не вовк, в ліс не втече“. Більшовицька преса на Україні нарікає на робітників, особливо в Донецькому басейні.

Робітники зовсім не переймаються соціалістичним будівництвом, а своє становище розуміють по своєму. До праці ходять, як хто хоче, а бувають дні, що на роботу являється не багато понад 30 проц. робітників. З неохотою до праці йде в парі і слаба її видаєність. До того кожної суботи після „получки“ починається серед робітників страшне цькування, картана гра, бійки.

Повітова нарада УНДО в Луцьку.

В неділю, 29 липня, в Луцьку в помешканні редакції „Української Громади“ відбулася повітова нарада членів і прихильників Українського Національно-Демократичного Об'єднання. Наряду скликав тимчасовий Організаційний Комітет Луцького повіту. На його запрошення, з доручення ЦК партії, на нараду прибули: місто голова партії б. сенатор п. Черкавський, сенатори п.п. Горбачевський і Троян і п. посол С. Хруцький. В нараді взяло участь понад 50 осіб, у тому числі представники національного селянства майже всіх гмін Луцького повіту.

Після відкриття наради головою Тимчас. Організаційного Комітету В. Островським була обрана президія наради в складі: редактор В. Островський (голова), селянин С. Макарчук (заступник голови) і п. С. Вишнівський (секретар).

Вітали нараду п. сенатор Горбачевський від імені ЦК і братів українців Галичини, п. Бугаїв від повітової організації УНДО Дубенщини і представник Костопільщини п. Пастрик.

Порядок денний: 1) відкриття і вибір президії наради; 2) привітання, 3) організаційний реферат, 4) реферат про міжпартійні відносини, 5) вибір повітового народнього комітету, 6) внутрішні справи повітової організації УНДО, 7) звіт з діяльності Української Парламентарної Репрезентації, 8) вільні внески.

Організаційний реферат виголосив сенатор Троян. Своєю мистецькою, яскравою й сердечною промовою п. сенатор зробив чаруюче враження на представників селянства. Змалювавши в образній формі, якими шляхами йдуть народи світу до кращого життя, а значить—повинен йти й український народ, промовець ясно накреслив наші шляхи: освіта, будова свого господарського добробуту, всенародне національне об'єднання й міцна національна організація.

Посол Хруцький, говорячи про міжпартійні відносини, ясно сформулював усі існуючі на наших землях партії, ознайомивши слухачів з тим, хто й з якою метою їх створює й підтримує грошима,

з їхніми прогрізовими суперечностями з нашим національним і селянським життям.

Голова наради В. Островський, підкресливши думки п. сенатора Трояна про необхідність для нас всенародного об'єднання і п. посла Хруцького про те, що дроблення нашого народу на маленькі партії й групи виходить від наших політичних ворогів, які прагнуть нашого розбиття і обезсилення, закликав присутніх прихильників Українського Національно-Демократичного Об'єднання тут же скласти декларації про вступ до партії. Промови п. сенатора Трояна й п. посла Хруцького зробили на присутніх таке сильне враження, що під час перерви 26 осіб склали декларації про вступ до партії УНДО. В своїх же промовах селяне з місць, всі як один, підчеркнули, що українське селянство не вірить і відкидає брехливі закиди московських наймитів, що ніби-то УНДО є партія „попів і докторів“ та оберігає інтереси панів, бо селяне добре знають з діяльності послів і сенаторів Об'єднання, що вони весь час виступали на захист інтересів наших працюючих мас.

З огляду на те, що організаційний статут Об'єднання, вимагає для обрання ширшого комітету представників від кожного села повіту, нарада тимчасово затвердила існуючий організаційний комітет у характері тимчасового Виконавчого Повітового Комітету, який має до осені підготувати повітовий народний З'їзд і він уже вибере Ширший Повітовий Комітет. До тимчасового Виконавчого Комітету на Луцький повіт входять: редактор В. Островський (голова), Я. Лобурський (заступник голови) і члени Гр. Домбровський, С. Макарчук і С. Вишнівський (секретар). Точка про внутрішні справи повітової організації УНДО була знята з обмірковання наради і передана на розгляд Тимчасового Виконавчого Комітету спільно з представниками ЦК.

Звіт про діяльність Української Парламентарної Репрезентації зробив сенатор Горбачевський, який передав зміст посольської і сенаторської декларації, що українсь-

кий народ стремить до створення власної української держави, подав відомості про промову голови партії посла Д. Левіцького в справах закордонної політики й відношення до Радянської України, про оборону селянських інтересів і т. ін.

Після всіх промов нарада прийняла такі резолюції:

1. Вислухавши доклади п. сенатора Горбачевського про діяльність Української Парламентарної Репрезентації й беручи під увагу всі ті відомості про її діяльність, які ми одержували до цього часу, стверджуємо, що п.п. послі і сенатори з Українського Національно-Демократичного Об'єднання гідно, вмільно і з успіхом захищали національні та політичні інтереси українського народу, а зокрема інтереси українського селянства.—висловлюємо їм повне довіря й одобрюємо лінію їхньої політичної роботи.

2. Визнаючи, що лише шляхом організаційної під рідним жовтоблакитним прапором УНДО, шляхом активності і дисципліни українське населення Луцького повіту підійме свою національну свідомість, правове положення і добробут, закликаємо всіх селян, робітників і інтелігенцію повіту до вступу в ряди Українсько-Організаційно-Демократичного Об'єднання, а своїх членів—до національної та партійної карності й точного виконання постанов провладу партії.

3. Маючи на увазі, що жінки

в справі виховання молодого покоління відіграють першу роль, а також чималу роль й в громадському житті, закликаємо наше українське жіноцтво взяти діяльну участь у партійній організації Українського Національно-Демократичного Об'єднання, а муштин—членів нашої партії—освідомлювати жіноцтво й нахиляти його до вступу в ряди членів УНДО.

На вільний внесок про необхідність створення сільсько-господарської кооперативи нарада прийняла таку резолюцію:

4. З огляду на велику вагу сільсько-господарських кооператив і сільсько-господарських т-в для нашого села доручити тимчасовій Повітовій Управі У. Н. Д. О. в Луцьку порозумітися з Інспектором Ревізійного Союзу Укр. Кооператив в Луцьку і заінціювати скликання спеціального зібрання, присвяченого справі заложення в Луцьку сільсько-господарської кооперативи і поширення в Луцькому повіті діяльності сільсько-господарського Т-ва „Сільський Господар“.

По вичерпанні порядку денного збору, при голосних оплесках, висловили сердечну подяку п. п. сенаторам і послові Хруцькому за прибуття на нараду й прекрасні повчаючі промови.

Нарада, розпочата о 12 годині дня, закінчилася о 6 год. вечора.

3 партійного життя УНДО.

Провід партії в літні місяці. Голова Ц. К. др. Д. Левіцький одержав від Ц. К. трьохмісячну відпустку для виїзду за кордон на міжнародні з'їзди. Урядуючим головою в заступник голови по партії селянин Грива Тершаковець, **Народний З'їзд** має бути скликаний в осінь—в жовтні або листопаді. Про речинець буде оголошено.

Рновська шпаргалка.

З ріжких місць Волині повідомляють, що рновці масами розсилають до „Провіт“ і окремим селянам свою шпаргалку „Земля і Воля“. Наприклад до о. Погорьільці рновці безплатно надсилають аж 20 примірників і майже всім тим, що одержували „Укр. Громаду“. Огже авією місцеві „істинноруські“ да-

Про діяльність послів. Ц. К. звернувся до послів і сенаторів Об'єднання до кінця вересня Ц. Р. дати звіт з їхньої діяльності в літні місяці.

Запрошення послів. З огляду на масові запрошення послів і сенаторів на віча, свята, наради й т. д. Ц. К. оголосив, що такі запрошення треба висилати щонайменше за 14 днів.

ють рновцям адреси свідоміших укр. селян. Попереджуємо наше селянство, що „Земля і Воля“ є органом ворогів українського народу й видається спеціально для баламучення вашого селянства. Це огрута, якою вороги хочуть вбити українську душу. Геть її!

В. Островський

Наше селянство

й Українське Національно-Демократичне Об'єднання.

1.

Гріхи визвольної боротьби.

Хто не робить у житті помилок? Кажуть: „Не робить помилок той, хто нічого не робить“. А я б сказав: „найбільшу помилку в житті робить той, хто власне нічого не робить. Бо жити—то значить щось робити, щось творити, щось будувати для нового життя.

Звичайно, менше помилок робить той, хто є більш підготовлений до роботи. Селянин-хлібороб, в якого батько був не дуже добрим господарем, не мав в кого навчитися правильно вести господарку. Він може наробити більше помилок, ніж той, хто мав доброго вчителя-батька та сам і довго й добре практикував.

Так само буває й в житті громадському та національно-політичному. Народи, які не мали довшої політичної практики, які не жили самостійним національно-державним життям, легко роблять помилки. й іноді—великі, страшні помилки, за які покутують як вони самі, так і їх діти, внуки й правнуки.

Український народ у моменті революції був слабо підготовлений до національно-політичної діяль-

ности. Чужа влада не давала йому в цьому відношенні практикуватися. Наша інтелігенція хоч і мала деяку підготовку, але недостаточну, тому робила помилки на кожному кроці. Багато книжок і газетних статей написано про ці помилки в часів революційних і пореволюційних. І багато ще буде написано. Бо, як кажуть, люде найкраще вчаться на своїх помилках. Мусять українська інтелігенція добре придивитися до своїх помилок в часів булування української держави, щоб більше їх не повторювати.

Але не менш, а навіть де-коли й більше помилок наробило наше українське селянство. Наробили селяне страшних помилок, які спричинилися до втрати власної української держави. За ці помилки тепер покутують і вони самі й може ще довго будуть покутувати їхні діти.

Наші селяне мусять признатися до своїх помилок. Мусять, ударяючи себе в груди, щиро сказати:

„Касомось. Ми поповнили великий гріх перед своєю батьківщиною. Ми теж винні, що на наших землях панують чужинці, що загинула наша держава, що тепер гірко пла-

чемо, нарікаючи на свою лиху долю.

„Коли б ми то розуміли,—говорив один селянин у розмові з мною,—що значить бути самостійними, не ховалися б ми по хатах, ішли б боротися, як кликала нас наша інтелігенція, не вірили б усім тим крикунам, що обіцяли нам соціальний рай на землі, а взялися б до зброї, щоб вигнати їх з вашої любі Україна. Тепер ми розуміємо, що все це говорилося для того, щоб нас одурити, щоб влізти до вашої хати і панувати в ній. Большевики обіцяли нам і землю, і волю, і всякі блага, а самі думали тільки про те, щоб ми не перешкодили їм загартувати нашу землю. А як загартували, то розсілися на ній, як у власній хаті, та ще кажуть нам годувати їх та служити їм. Коли б ми знали, що так буде, пішли б усі воювати та Україну визволяти, бо ніше „в своїй хаті своя правда і воля“.

Так говорив мені селянин, і в щирому голосі його чулися і сльози і сором.

І дійсно, чи не було так? Чи не говорив селяне: „нехай там собі панів за Україну б'ються, а мові то щі! Все одно, під якою владою, аби була земля та що їсти“. І кидали зброю, тікали з фронту, ховалися по коморах та печках.

Чи не було так?

Або треба було щось пожертвувати на боротьбу чи на загальну справу. І знов та сама відповідь: „Панам захотілося України, то хай і дають!“

Або народні борці і провідники кликали до організації, до купчення під рідним жовтоблакитним прапором та тразубом, до оборони своєї рідної мови, свого імені, могил батьків і знов відповідь: „Що там жовтоблакитний прапор! Що він мені—хліба дасть?“

А тепер плач і каюття: „Коли б панував на Україні жовтоблакитний прапор, коли б була своя українська влада, не висисала б з нас червона Москва всіх соків, не ховалися б чужинці в наші комори та не забирали б у нас нашого добра, не гнобили б вашої душі знущаннями і суворими переслідуваннями за любов до своєї матері України...“

Як хотілося б іноді вільно засівати, вільно побалакати, повчитися, попрацювати для свого народу і для себе! Над душею стоїть чужий доглядач і на все дає одну відповідь:

— Не вільно.

Невільно бути тим, чия душа прагне бути, не вільно жити, багатіти, рости і міцнішати.

Не вільно й думати про краще життя. Мовчи і мовчки умирай, як тобі наказують.

Не вільно працювати для себе та для свого народу.

Ти робоча худоба—працюй і добувай, але розпоряджатися добрим добром не можеш. Воно соціалізується чи попросту загартується. Вони тільки мають право розпоряджатися тим, що добув ти своїм

Церковне життя

Справа унормовання церковного життя на українських землях. Від осіб, які брали участь на нараді в митрополита Діонісія 1 мін. липня, довідуємося, що представники українського православного населення вважають справу лише започаткованою. Вони настоюють на негайному переведенні в життя основних домагань укр. народу, як рівно ж на розробленні й деталізації наміченого плану. Між вищим наші представники зараз зайняті питанням про церковний собор, про скликання церковного з'їзду й т. д.

Сен. Богданович і церк. влада. „За Свободу“ подає, що арх. Олексій запросив до себе сен. Богдановича для обмірковання питань Собору. В розмові ніби-то було дано до зрозуміння, що відлучення від церкви сен. Богдановича було помилкою, яка може бути поправлена.

Православну церкву ліквідують. Рада народних комісарів більшовій постановила зліквідувати церкву, а майно її передати комуністичним організаціям. Так-то роблять комуністичні селі робі!

Як це назвати? П. посол Власовський, який вийшов з листи соц. радикалів та якого радикали вважають своїм партійцем, брав участь у нараді з митрополитом Діонісієм 1 липня ц. р. і сам, разом з іншими, висунув кандидатуру б. сенатора п. Черкавського (на нараді не був).

А орган радикалів „Гром. Го-



Українська Браńська Чеснохресна Церква в Луцьку

лос“ ч. 50, який весь час агітує проти церкви й віри, пише так:

„митрополит Денис... українці-„цивілізи“, як наприклад б. сенатора ундіва Черкавського, — то називають аж секретарем духовної комісії“.

А далі, кажучи про різні надужиття, „Гром. Голос“ каже:

„але про це щось наші українці-затвори мовчать“...

Які українці-затвори? Як назвати й таку поведінку й таку писанину?

який називає себе директором Львівського театру. Але чомусь цей директор, коли гурток аматорів звернувся до нього, щоби їм поміг грати, не пішов до своїх українців, а до поляків. Лише, коли поляки викинули його, прийшов до своїх. Пишуть, що він грає зовсім не „по директорськи“, бо публіка з місць підказує йому слова.

О такі коротенькі відомости маємо з Кордобі. Робимо висновок, що всякий чоловік помиляється й поправляється. Так і ті пани, про яких згадано вище, поправляться, стануть на національний ґрунт і разом будуть працювати за далеким морем для добра цілого українського народу.

Український Педагогічний Інститут в Празі.

Український Високий Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова в Празі з роком шкільним 1927[28 закінчує пятий рік свого існування. В минулому році Інститут зробив перший випуск абсолютів (52 особи), з яких до цього часу закінчили дипломні іспити і отримали звання педагогів середніх шкіл 38 осіб, закінчують дипломні іспити 8 осіб, не оголосили ще до дипломних іспитів 5 і не приступило до іспитів через хворобу — 2. З осіб, що закінчили Інститут, 15 залишено при Інституті докторантами. В біжучому 1927[28 р. Інститут випускає нових 48 абсолютів. На кінець біжучого шк. року рахувалося усього в Інституті на всіх відділах 180 дійсн. студ., з надзвичайних і 18 відлн. слухачів.

З новим шк. роком 1928[29 Інститут відкриває з дозволу Міністерства Шкільництва та Народньої Освіти новий прийом на I курс усіх 3-х відділів Інституту.

З кінцем року в Інституті переведено перевабори Ректорату, та

† ВАСИЛЬ ГРИНЬ.

Посмертна записка.

На днях помер в родинному селі Старій Лішні на Володимирщині Василь Гринь. Покійний скінчив українську гімназію в Луцьку, був свідомим українцем і самостатком УНДО. Заснував у своєму селі філію товариства „Просвіта“ й взагалі чимало працював для національної справи.

Хай буде Тобі земля пером.
Лилип Воробій.

еканатів на Відділах. На 1928[29 шк. р. обрані: Ректор—проф. Д-р В. Сімоніч, Проректор—проф. Д-р В. Гармашів, Секретар проф. Ради—проф. М. Тимченко.

Панахида по „убієнному царю-батюшкє“.

(м. Локачі пов. Горохівський)

Наш п. отець Олександр людина добра, порядна і хоче всім догодити. Коли його питаємо, чому він не служить в церкві по-українськи, звичливо відповідає:

— Ах, Боже мій, пачему не ті! Дайте мені тільки учебнікі, чтобы я мог научіться, і пожалуйста—буду.

22 цього місяця в церкві після служби виходить на амбону і каже:

— „Сегодня будет панахида по убієнному Царю-батюшкє Ніколаю Александровичу, мученіку і зацітніку вери православної“... Панахиду відправлено і все в порядку...

Чи це його власна ініціатива, чи може що вишого, для нас байдуже; цікавить нас лише одне: чи думає наш п. отець над тим, чи задоволені цим ми, миряне, й чи не час вже перестати ліпити свічки на ісі боки, а зацікавитись укр. церковним рухом і постановити, чи бути з нами, чи відійти на „тень минулих днів“? Рух наш кріпне і зове до себе певних пастирів.

Мирянин.

Дописи

З українського життя в Кордобі, Аргентина.

Як видно з листів, які отримуємо з Кордобі, українці й там починають рухатися. Мють свою читальню, аматорський гурток, який частенько дає вистави. Є там арабська церква, в ній священник українець править службу Богу по українськи. Хор під діригентурою В. Упанасюка, з Рівенщини, гарно співає по українськи. Українці мають касу взаємного забезпечення. На жаль, самі цураються своєї каси, і вкладки несуть до російської „сосіди“.

У тій „сосіді“ засіли самі комуністи, на салі повісили червоного прапора і через те аргентинці беруть на сміх таких українців. Націоналісти українці вже рік борються з комуністами. Але дивним є, що цей Упанасюк, про якого згадано вище, хоч належить до комуністів, а в церкві все таки співає Пrawdę, часом робить дурниці, як наприклад одного разу в церкві почав співати „курочку“. Що це має значити, п. Упанасюк? Гадася, що такою поведінкою прославиться? Трудно.

Є ще там Василь Сташишин,

З життя Галичини

Торговельна школа Тов. Просвіта у Львові. Значіння цієї школи для нас заслуговує на ширшу увагу.

З початком шк. року висілося до 3-літньої школи і на річний курс для абітурієнтів разом 167 осіб обох статей. З кінцем року було 140, з чого до вищої школи переходять 61, закінчили школу або курс

47, до поправчого іспиту призначено 22, недостатній* ступень одержало 10.

В школі й на курсі вчили 14 осіб в вищій фаховій і університетській освітою, між котрими переважали люди з кооперативною і торговельною практикою.

В школі викладалися такі предмети: релігія, українська, польська,

потом та своїм творчим духом...

Така то сучасна доля нашого селянства, яке не хотіло подбати про свою самостійність. Воно зустрічало наїзників, як соціальних визволителів. Воно своїм власним сном, що вмирили за волю України, вноді не хотіло дати крішки хліба, щоб порятувати від голоду.

Ось вона страшна помилка нашого селянства, яке не взяло в боротьбі за волю належної участі. А таку участь завжди брали селяне інших великих народів, коли чужинці хотіли загартати їхню землю й знищити їхню незалежність.

Не для того я все це говорю, щоб докоряти кому-небудь. Не для осуду згаду про старі гріхи й помилки. А для того, щоб, як сказаво вище, на помилках легше було нашим селянам навчитися правильного національного й політичного життя. Наше селянство, якому тепер так тяжко живеться, але яке з такою силою стремить до кращого життя, мусть надалі уникнути старих помилок.

Головних помилок було три: 1) селяне звикали вступати до національних організацій дотримуючись лихого приховістки: „Моя хата з краю“; 2) вони більше вірили провідникам і ворогам, ніж своїм ідейним національним провідникам; і 3) відмовлялися від тої жертви, яка необхідна була для врятування України.

II.

Нові помилки.

Але минула війна. Настало інше життя для нашої країни і межі чужих держав знов, як і колись, варіають селяне на різні болячки й тагарі життя.

Але чи змінилися вони самі? Чи зрозуміли свої старі помилки?

Чи не роблять уже їх? Чи прийшли до розуму, як тепер треба боротися за свої права та за краще майбутнє життя?

Зрозуміли все це хіба тільки поодинокі селяне.

Але маса селянська все ще робить старі гріхи: не організується, не йде за голосом своїх національних провідників і не хоче нести жертв для загального добра країни й свого власного. Одним словом, наша селянська маса загалом робить ще так, як та дитина, що сіла на щось гостре,—плаче, скаржиться, що болять, але сама не хоче рушитися з місця...

Кілька останніх років у нас були роками повторення всіх революційних помилок і гріхів: так само наші маси слухали не своїх національних провідників, а всяких провідників, крутків і божевільних політиків, так само ухилялися від організації на національному ґрунті та від яких-будь жертв на загально-національній справі.

Розберемо ці помилки і гріхи наших народних мас за останніх пару років під Польщею.

III.

По похилій дощці

Після 1918 року наші селяне, арозумівши, в які обставини попали, почали звертати своє лице до теплого і ясного сонця народів — до національного ідеалу. Помічалося зацікавлення рідною школою, просвітою, рідним театром, національним часописом, національн. діячами.

Селянство Волині, Холмщини й частини Полісся вже почало виходити на добру дорогу. Коли ж прийшли вибори до союму й сенату в 1922 році, наші селяне, памятаючи недавні тяжкі наслідки розбиття, стали до виборів одним фронтом, як одна дружна родина, і вибори виграли; від Волині провели всіх послів, не давши чужинцям ні одного мандату; провели також кількох послів і сенаторів від Холмщини й Полісся. Здавалося, справа наша вийшла на добру дорогу.

Та де Бог виростить жито, там чорт зараз посіє кукуль.

Посівав він його і на нашому політичному полі, де вже так гарно стояли національні посіви.

Цей чорт, одвічний ворог національної ідеї, з'явився до нас у вигляді того інтернаціоналізму, що ще недавно переплутав і попусував визвольну боротьбу на Великій Україні. А для своєї руйнівної роботи він вибрав, як знаряддя, амбітних себелюбів.

Ледве почалося національне об'єднання на наших північно-західних землях, ледве засядала група (фо-

тографія) послів у кімнаті українського посольського клубу в Варшаві під жовто-блакитним прапором, як уже кількох послів (П. Васильчук, Макива, Чучмай, Козницький і інші), почали відвертатися від національн. і спільности. В їхніх головах повстала страшна думка розбити цю єдність і замість жовто-блакитного прапора виставити чужий, занесений з інших країн.

Цим послам захотілося бути „генералами“, і виглядали вони „селянським“, соціалістичне селянське об'єднання. Єдиний фронт уже був розбитий. З кімната союмного клубу ці послі понесли це розбиття на села. Почався політ нашого селянства на часті. Почалося затроєння мозку наших селян чужими ідеями, газетними вигадками, брудними помиями, які виливалися на голови тих, що клякали до національної ідеї, до рідного прапору, до єдності. Властиво, почалося грубе ошукування нашого селянства. Селяне прагнули землі за власність, а їм підсовували підфарбовану ідею соціалізації землі, позбавлення селян власницьких прав на землю; у селян, які бачили, що каються українські школи й ведеться похід на національне винародовлення нас, а їм підсовувалася ідея безформеного інтернаціоналізму, ослаблювалася національна стійкість і опір; селяне боліли душею, що їм зачинають церкву, а провідники селі-союзу тихцем вели антирелігійну роботу серед молоді. (Продовження буде).

німецька мова, історія, торговельна географія, наліграфія, купецькі рахунки, бухгалтерія, переписка, наука про торгівлю, товарознавство, кооперація, гігієна і рухалка. На курсі вчили тільки фахових предметів, подібно як на всіх курсах абітурієнтів, а саме купецьку і політичну арифметику, бухгалтерію, переписку, товарознавство, суцільної економії, науки про торгівлю, торговельного й промислового закону, кооперації, а надобовязково англійської і франц. мови. Крім цього молодь вела під проводом учителя шкільну кооперативу, де набувала практики у ве-

денню зборів, засідань, купів-продажу. В школі заведено в тім році науку писання на машинах різних системів, та гігієнічні виклади і лікарську опіку для молоді. З цього року вводиться новий кооперативний курс для всіх. Додаткові вписи до Торговельної Школи трітійної, на курс абітурієнтів, курс кооперативний, до однорічної школи купецького підготування для всіх та дволітнього ліцею для абсолювентів 6 клас гімназійних, будуть відбуватися 29-31 серпня. Наука в школі почнеться 4 вересня, на курсах 1 жовтня 1928.

З життя Волині

Без „Просвіти“ й без розуму. В мін. році молодь с. Білів на Рівещині заклала протягом місяця аж 2 читальні „Просвіти“. Ті, що раніше пишали, тепер звязали до праці. Записалося понад 80 чл. Купили 500 книжок. Заклали гуртки протизакопелений, драматичний, хор, спортову секцію, курси для неписьменних і т. д. Але „інтелігенти“ з б. давні та інші почали глузувати з просвітян та шкодити їм. Нарешті зачинає було рівенську „Просвіту“ з її філіями. Майно читальні с. Білів по діля переписала, злочина й наказала „не рушати“. Заов почалися в селі пиятика, бешкет, „очко“ й т. д.

Румунські офіцери в Рівному. З Румунії прибула екскурсія в числі 25 офіцерів. Офіцери направляються на „Креси“ і побувають в першу чергу в Рівному. (За Свободу“).

Хлопці-динуни. Нам пишуть, що хлопці с. Пикашева гм. Олекки по ночах зб'яються на вулиці, кричать, спивають московські „частушки“, бешкетують, не дають людям спати, а коли разумні люди кажуть їм, щоб заклали „Просві-

ту“, то сміються. Як їм не соромно! Схаменіться, хлопці! Закладіть „Просвіту“! А як будете далі бешкетувати, то надрукуємо ваші прізвища!

Зле діється в Глинську (на Здобувщині). Рада читальні „Просвіти“, щоб допомогти рівенській українській гімназії, звернулася до староства за дозволом. Довідавшись про це, дяков Симонович одночасно звернувся за дозволом на забаву на користь церковного хору. І він дозвіл одержав, а читальня ні. Хор треба підтримати, але що о дяков вносить поділ серед селян, що береться не за своє діло? Селяне й так не задоволені, що до церкви не допускають української мови, хоч по-чеськи то можна служити. Недобре!

Звіт гуртка аматорів м. Радзівілова з вистави, урядженої 22.VII 1928 р. на потреби звязані з ремонтом церкви в Радзівілові. Валового прибутку од вистави зол. 234 30. Витрати по урядженню вистави—109 30 зол. Чистого прибутку—125 00 зол. Гроші передаю до каси церкви.

А. Довгалюк, Адміністратор.

У варшавському магістраті викрили нову дефравдацію на суму 40.000 зол. Дефравданг, а по нашому просто злодій, втік.

Беля Кун вже відсидів свій арешт і буде відправлений через Німеччину до СРСР.

Перша безпосередня пароплавна комунікація з Гдині до Південної Америки.

Як нас інформують, Пароплаве Т-во „Королівсько-Голендерський Льюїд“, головний відділ якого міститься в Варшаві, (вул. Сенаторська 35), а філії на Волині: в Луцьку (вул. Ягайлонська 41) і Ковлю (вул. Колійова, 88) скерує один зі своїх пароплавів, Ідучих до Аргентини, Бразилії і Уругваю безпосередньо з польського порту в Гдині. Найближчий від'їзд величезного пароплаву того Товариства „Оранія“ з Гдині до Південної Америки відбудеться дня 10-го серпня ц. р. Вперше в життю польської еміграції відплив пароплава з емігрантами з Польщі безпосередньо з Гдині до Америки. З огляду на те від'їзд „Оранії“ з Гдині відбудеться урочисто в присутності представників влади і делегатів Еміграційних Товариств. Слід з задоволенням повітати розумний крок Пароплавною Т-ва „Королівсько-Голендерський Льюїд“, котре не дивлячись на великі звязані з тим витрати, перше впровадило безпосередню комунікацію Гдиня—Південна Америка, що є великим удодігненням в заморській комунікації для наших емігрантів—українців.

Вкрадені в Почаїві „двову особісти“ виданні Старосвом в Кремляці, військову книжечку видану через П. К. У. Кремлянець і карту мобілізаційну все це на ім'я Антопа Греска-Яшюка, річника 1900, замешкалого в с. Коханівці гміни Вербоवेशкої пов. Кремлянець рахувати неважними.

57-3-1.

ОГОЛОШЕННЯ.

Український Високий Педагогічний Інститут у Празі.

Ректорат Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова у Празі оглошує з дозволу Мва Шкільництва та Нар. Освіти Чеськословацької Республіки (з дня 5 липня 6. р. ч. 80406[28-у]) прийом нових студентів на I курс Інституту на акад. рік 1928[29].

Інститут є висока школа з 4-літнім курсом навчання, складається з 3-х Відділів (факультетів):—1) істор.-літературного з підвідділами історії й суспільних наук та літератури й мистецтва, 2) матем. природничого з підвідділами математики й фізики та природничих наук, і 3) музич.-педагогічного. Приймаються до Інституту дійсними студентами особи (чолов. й жінок) з закінченою середньою освітою (гімназія, реальна школа, учительський Інститут, духовна семінарія (4 кл.), середня комерційна школа і т. ин.) Навчання в Інституті цілком безплатне. Стипендія від М-ва для студ. I курсу (як і в попередньому році) не буде. Прохання з документами, короткими життєписами й з фотографіями подаються на ім'я Ректора Інституту. Ceskoslovensko, Praha II., Skolska ul. č. 8/IV. Ukrajinsky pedagogicky ustav M. Dragomanova v Praze.

Візи на в'їзд до Ч. С. Р. для студій в Інституті уділює для Галичини Консул Ч. С. Р. у Львові, для Волині—Консул Ч. С. Р. у Варшаві. Для емігрантів візи уділює посольство Ч.С.Р. у Варшаві. Для отримання візи необхідна посвідка Інституту про прийняття в студенти Інституту.

Ректор Інституту
Проф. Др. В. Сімович

58-3-1

Луцькі новинки

Зайняття „Української Громади“

ч. 29 „Української Громади“ з дня 29 липня ц. р. було зайняте Луцьким староством за статі: 1) „Резолюція наради представників „Просвіти“ на Волині 9 липня ц. р.“. 2) „Церковне життя. Нарада членів Українського Церковного Комітету“ 3) „Ассенда з ревізором“ і 4) „Розпочалися репреси на Кремлянецькому повітову „Просвіту“.

Резолюція наради представників „Просвіти“ умістили „Новий Час“ і „Гром. Голос“ і влада її не сконфіскувала.

Делегація з Володимира. 31 липня відвідала Луцьк делегація Володимирської соборної парафії в складі п.п. Хр. Озерева й С. Залуського. Делегація прибула до воевода з просьбою стримати парцеляцію парафіяльної землі (600 гект.) з огляду на те, що в Володимирі має бути відкрита катедра єпископа, яка вимагає засобів на утримання Делегацію прийняв віце-воевода. Відповідь—запізно. З огляду на те, що земельна справа Володимирського Собору має величезне значіння, докладає скажемо про неї в наступному числі.

З „Батьківського Комітету“. Цими днями представники Батьківського Комітету української гімназії в Луцьку відвідали воеводу в звязку з питанням про права для цієї гімназії.

Комуністична організація. З польських джерел вишла чутка, що в Луцьку вкріпило комуністичну організацію. Заарештовано ніби-то двох жінок і трьох українців. Подробіці заховуються в великому секреті.

Регулямін для секцій „Просвіти“. Рада „Просвіти“ в Луцьку затвердила регулямін для секцій цієї „Просвіти“, який має vormувати їхнє внутрішнє життя й

взаємини між секціями.

Будівельна кооператива. Довідуюсь, що група українців Луцька опрацьовує статут будівельної кооперативи.

Гості. 29 липня Луцьк відвідали сенатори Горбачевський і Трояк (з Галичини), б. сенатор М. Черкавський і посол С. Хруцький.

РІЖНІ ВІСТІ

Помер автор відомого наказу ч. 1 на початку російської революції—Соколов.

Видавця французької комуністичної газети „Юманіте“ засудив суд на 14 літ і 10 місяців тюрми за підбурювання війська.

Зінов'єва, який покаявся в гріхах опозиціонера, призначено членом головної ради „Центросоюза“.

В Латвії відбувся суд над більшовицькими шпигунами. 4-ох засуджено на кару смерті.

Взаїмовідношення Японії і Китаю з дня на день загострюються.

В Китаю йде дальший похід проти комуністів. У Бучангу в бою військ з комуністами згинуло до 500 комуністів.

В Румунії перебуває французький генерал Лерзон. Більшовики кричать, що це воєнні приготування проти них.



СУПЕРФОСФАТ

16% і 18%

є найліпший фосфоровий погній під жито і під пшеницю

БЕЗ СУПЕРФОСФАТУ НЕМА ДОБРИХ УРОЖАІВ.

По всіх складах жадайте і купуйте тільки **СУПЕРФОСФАТ** зі знаком „SUPER“ на мішках і на пльомбах мішків.

Вагоново продає і всяких пояснень та порад уділяє

PRZEMYSŁ SUPERFOSFATOWY, WARSZAWA, KREDYTOWA 4.

FOSFOR
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОІВ
ЛЬВІВ
вул. Баторого 32
(ul. Batorego 32)
Телефон 50-69. 20-8

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.

РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P₂O₅“ !!!

ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й інші, як краєві так і заграничні.

СОЛИ потасові й **НАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHURZO WSKA) амонова вапно навозове палене й мелене (97% CaO) — Вапно будівельне.

САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий

ФОСФОРІТИ палені й мелені (CaO розп. P₂O₅).

Доставля вагоново й деталічно по цінах фабр. і на найдогідніших умовах кредит